



CURIERUL DE SUD

PARTEA INTĂ

EAC International Publishing Company
Oradea Technical EAC

C P Z-100 Bucureşti, ROMÂNIA

ANTOINE DE SAINT-EXUPÉRY

Cartier Sud, © Gallimard 1931

Vol de Nuit, © Gallimard 1932

Zéro des Heures, © Gallimard 1939

Interviu cu Guerre, © Gallimard 1947

EAC International Publishing Company - 2004
www.eac.ro

Digital edition by
A. Mihaiță Oțil
Bucharest, Romania

Digitized by
Mihaiță Oțil

Digitized by mihaiță oțil

„Prin radio. Ora 6.10. De la Toulouse către escale: Curierul Franța-America de Sud părăsește Toulouse ora 5.45 stop.“ I

„Prin radio. Ora 6.10. De la Toulouse către escale: Curierul Franța-America de Sud părăsește Toulouse ora 5.45 stop.“

Un cer limpede ca apa scăldă stelele și le dezvăluia. Apoi venea noaptea. Sahara se desfășura dună după dună sub lumina lunii. Peste frunțile noastre, acea lumină de lampă care nu dă la iveală obiectele, ci parcă le alcătuiește, hrănind cu o materie delicată fiecare lucru. Sub pașii noștri înăbușiți se întindea măreția unui nisip dens. Iar noi mergeam cu capul gol, eliberați de povara soarelui. Noaptea: ca un sălaș...

Dar cum puteam crede că avem parte de liniște? Alizeele alunecau neconitenit spre sud. Se prelingea pe deasupra plajei cu un fișit de mătase. Nu mai erau vînturile acelea din Europa care se învîrtejesc, care se retrag: se instalaseră deasupra noastră ca deasupra unui rapid în mers. Uneori, noaptea, ne loveau, atât de violent, încît ne sprijineam de ele, cu fața spre nord, cu senzația că sănem luati pe sus, că urcăm de-a lungul lor către o întă nedeslușită. Cîță grabă, cîță neliniște!

Soarele își urma drumul lui, aducea înapoi ziua. Maurii se agitau prea puțin. Cei care se aventurau pînă la fortul spaniol gesticulau, purtîndu-și puștile ca pe niște jucării. Aceasta era Sahara văzută din culise: triburile nesupuse își pierdeau aici misterul și dădeau în vîleag cîțiva figuranți.

Trăiam înghesuți unii peste alții în fața propriei noastre imagini, cea mai limitată. De aceea nu ne dădeam seama că suntem izolați în desert: ar fi trebuit să ne întoarcem acasă pentru a ne închipui depărtarea la care ne aflam și a descoperi din perspectivă.

Nu ne duceam mai departe de cinci sute de metri, pînă unde începea rebeliunea, ținuți captivi de mauri, dar și de noi însine. Vecinii noștri cei mai apropiati, cei din Cisneros, din Port-Étienne, erau, la șapte sute, la o mie de kilometri, de asemenea prizonieri ai Saharei, prinși ca într-un înveliș mineral. Gravita și ei în jurul aceluiasi fort. Îi cunoșteam după porecle, după manii, între noi era însă aceeași tacere apăsătoare ca între planetele locuite.

În dimineață aceea, lumea începea pentru noi să se agite. Operatorul T.S.F.¹ ne-a înmînat în sfîrșit o telegramă: doi piloni, înspîrți în nisip, ne legau o dată pe săptămîna de acea lume:

Curierul Franța-America plecat din Toulouse ora 5.45 stop. Depășit Alicante ora 11.10.

Vorbea Toulouse, Toulouse, cap de linie, Dumnezeu îndepărtat.

În zece minute, știrea ajungea la noi prin Barcelona, prin Casablanca, prin Agadir, apoi se îndrepta spre Dakar. Pe cinci mii de kilometri de linie, aeroporturile erau alertate. La reluarea de la șase seara, ni se mai comunica:

Curierul va ateriza la Agadir ora 21 va pleca din nou spre Cabo Juby ora 21.30 va ateriza acolo cu pneumatice stop. Cabo Juby va pregăti luminile obișnuite stop. Ordin rămîneți în contact cu Agadir. Semnat: Toulouse.

Din observatorul de la Cabo Juby, izolați în mijlocul Saharei, urmăream o cometă îndepărtată.

Spre ora șase seara sudul se agita:

Din Dakar către Port-Étienne, Cisneros, Juby: comunicăti urgent vești despre curier.

Din Juby către Cisneros, Port-Étienne, Dakar: nu sînt vești de la traversare ora 11.10 Alicante.

¹ Siglă a telegrafiei sau a telefoniei fără fir în Franță (n.red.)

Un motor duduia pe undeva. Din Toulouse pînă în Senegal încercam să-l auzim.

II

Toulouse. Ora 5.30.

Mașina aeroportului oprește chiar la intrarea în hangar, deschis înspre noaptea amestecată cu ploaie. Becuri cu puterea a cinci sute de candele¹ dezvăluie obiecte dure, precise, nude, precum cele dintr-un stand. Sub bolta astă orice vorbă rostită răsună, zăbovește, împovărează liniștea. Metal lucitor, motor fără unsoare. Avionul pare ca nou. Mecanism delicat ca de ceasornic pe care-l atingeau mecanicii cu degete de inventatori. Acum se depărează de mașinăria bine pusă la punct.

„Să-i dăm bătaie, domnilor, să-i dăm bătaie...“

Sac după sac, corespondență se afundă în pîntecele aparatului. Pontare rapidă:

– Buenos-Aires... Natal... Dakar... Casa... Dakar... Treizeci și nouă de saci. Exact?

– Exact.

Pilotul se echipează. Pulovere, fular, combinezon din piele, cizme îmblânite. Trupul lui adormit atîrnă greu. Cineva îl interupează: „Hai! Să ne grăbim...“ Cu mîinile împovărate de ceas, de altimetru, de porthartă, cu degetele țepene în mănușile groase, se cățără greoi și neîndemînatic pînă la postul de pilotaj. Un scafandru în afara elementului său. Dar, odată instalat, totul devine mai ușor.

Un mecanic urcă pînă la el:

– Șase sute treizeci de kilograme.

– Bine. Pasageri?

– Trei.

¹ Unitate de măsură pentru calcularea intensității unui izvor de lumină (n.red.)

Îl ia ca pe bagaje, fară să-i vadă.

Şeful de pistă se întoarce spre salahori:

– Cine a fixat capota asta în şifturi?

– Eu.

– Douăzeci de franci amendă.

Şeful de pistă mai aruncă o ultimă privire: ordine absolută a lucrurilor; gesturi reglate ca pentru un balet. Avionul astă îşi are locul exact în hangarul astă, aşa cum peste cinci minute îşi va avea locul în văzduh. Zborul astă e la fel de bine calculat ca lansarea la apă a unui vapor. Şiftul astă care lipseşte: eroare evidentă. Becurile astă de cinci sute de candele, privirile astă precise, severitatea astă, toate pentru ca zborul relansat de la o escală la alta pînă la Buenos Aires sau la Santiago de Chile să fie un efect balistic şi nu o infâptuire a hazardului. Pentru ca, în pofida furtunilor, a ceţurilor, a tornadelor, în pofida miilor de piedici provocate de arcul supapei, de culbutor, de materie, să fie ajunse din urmă, lăsate în urmă, şterse: trenuri expres, trenuri rapide, cargouri, vapoare! Şi ca să fie atinse într-un timp record Buenos Aires sau Santiago de Chile...

– Pomiţi.

I se dă o hîrtie pilotului Bernis: planul de bătaie.

Bernis citeşte:

Perpignan semnalează cer senin, vînt zero. Barcelona: fur tună. Alicante...

Toulouse. Ora 5.45.

Roţile puternice strivesc piedicile. Culcată de vîntul elicei, iarba, pe o distanţă de pînă la douăzeci de metri în urmă, parcă ar curge. Bernis, dintr-o simplă mişcare a încheieturii mîinii, dezlântruie sau stăvileşte furtuna.

Zgomotul creşte acum, în reprise repetitive, devenind un mediu dens, aproape solid, în care corpul se află închis. Cînd pilotul îl simte că umple în el ceva ce pînă atunci rămăsese neîmplinit, gîndeşte: „E bine“. Apoi priveşte capota neagră sprijinită de cer,

conturîndu-se împotriva luminii, ca un obuzier. Îndărătul elicei se zăreşte tremurat un peisaj de revărsat de ziua.

După ce a rulat lent, cu vîntul împotrivă, trage spre el maneta de viteză. Avionul, ca înăştă de elice, se năpusteşte înainte. Primele salturi se amortizează pe aerul elastic, iar pămîntul pare, în sfîrşit, să se întindă, să lucească sub roţi ca o curea. După ce a apreciat densitatea aerului, mai întîi impalpabil, apoi fluid, devenit acum solid, pilotul se sprijină pe el şi urcă.

Copaci care mărginesc pista de decolare se dau în lături şi dezvelesc orizontul. La două sute de metri, avionul se mai apăla că o dată peste o stînă ca de jucărie, cu arbori înfipti drept, cu case zugrăvite, iar pădurile îşi păstrează încă desişul de blană: pămînt locuit...

Bernis caută înclinarea corectă a spatelui, poziţia exactă a cotului, care îi sunt necesare pentru a se simţi liniştit. În urma lui, norii joşi de la Toulouse închipuie parcă holul întunecat al gărilor. Acum, el se împotriveşte mai puţin avionului care caută să urce, lăsînd să se destindă puţin forţa pe care mîna sa o comprimă. Dă drumul dintr-o mişcare a încheieturii mîinii fiecărui val care-l înaltă şi care se propagă în el ca o undă.

Peste cinci ore Alicante, spre seară Africa. Bernis visează. E împăcat: „Am făcut ordine“. Ieri, părăsea Parisul cu expresul de seară: ce vacanţă stranie! Păstrează amintirea confuză a unui tumult nedesluşit. Va suferi mai tîrziu, dar, deocamdată, lasă totul în urmă, de parcă totul s-ar continua în afara lui. Pe moment, i se pare că se naşte odată cu zorii care urcă, ajutînd şi el, o, cît de matinal, la construirea acelei zile. Se gîndeşte: „Nu sunt decît un lucrător, stabilesc legătura poştală cu Africa.“ Şi, zi de zi, pentru lucrătorul care începe să construiască lumea, lumea începe.

„Am făcut ordine...“ Ultima seară în apartament. Ziare împăturite în jurul stivelor de cărţi. Scrisori arse, scrisori clasate, huse peste mobile. Fiecare lucru lămurit, scos din viaţă lui, pus în spaţiu. Şi acel tumult al inimii care nu mai avea noimă.

S-a pregătit pentru a doua zi ca pentru o călătorie. S-a îmbarcat pentru ziua următoare ca pentru o plecare în America. Atîtea lucruri neterminate îl legau încă de el însuși. Și, dintr-o dată, era liber. Lui Bernis aproape că îi e teamă să se descoreze atîț de disponibil, atîț de muritor.

Carcassonne, escală de urgență, se îndepărtează dedesubtul lui.

Și ce lume bine rînduită și aceasta – 3 000 de metri – rînduită precum stîna de jucărie într-o cutie. Case, canale, șosele, jucării ale oamenilor. Lume compartimentată, lume împărțită în pătrate, în care fiecare ogor își are gardul lui de mărăcini, iar țarcul își are zidul lui. Carcassonne, în care fiecare negustoreasă de mărunțișuri retrăiește viața bunicii ei. Umile fericiri împrejmuite. Jucării ale oamenilor așezate în ordine în vitrina lor.

Lume în vitrină, prea expusă, prea etalată, orașe în ordine pe harta făcută sul și pe care un pămînt ușor le aduce către el cu siguranță fluxului.

Se gîndește că e singur. Pe cadranul altimetru lui soarele scînteiază. Un soare luminos și înghețat. O mișcare de palonier: peisajul întreg deviază. Lumina asta e minerală, pămîntul asta apare mineral: tot ceea ce înseamnă latura plăcută, parfumul, slăbiciunea lucrurilor este anulat.

Și totuși, sub haina de piele, un trup cald și fragil, Bernis. În mânușile groase, niște mîini minunate care știau, Geneviève, să-ți dezmiereze cu dosul degetelor obrazul...

Iată Spania.

III

Azi, Jacques Bernis, vei trece peste Spania cu calmul unui proprietar. Imagini cunoscute, una câte una, se vor fixa în privirea ta.

Îți vei croi drum, cu dezvoltură, printre furtuni. Barcelona, Valencia, Gibraltar, aduse către tine, luate pe sus mai departe. E bine așa. Îți vei desfășura harta făcută sul, munca ispravită se adună undeva în urmă. Dar mi-aduc aminte de primii tăi pași, de ultimele sfaturi, în ajunul primei tale curse poștale. Trebuia, în zori, să ieș în brațele tale gîndurile unui întreg popor. În brațele tale lipsite de putere. Să le duci printre mii de capcane ca pe o comoară ascunsă sub manta. Corespondență prețioasă, și se spuse, corespondență mai prețioasă decît viață. Și atîț de fragilă. Pe care o simplă greșelă o împrăștie în flăcări, amestecînd-o cu palele de vînt. Mi-aduc aminte de acea veghe de dinaintea plecării:

– Și atunci?

– Atunci vei încerca să ajungi la plaja din Peniscola. Ferește-te de bârcile de pescuit.

– Apoi?

– Apoi pînă la Valencia vei găsi întotdeauna terenuri de urgență; le subliniezi cu creionul roșu. În lipsă de ceva mai bun, aterizează în albiile rîurilor secate.

Bernis retrăia atmosfera de colegiu sub abajurul verde al lămpii, în fața hărților desfășurate. Însă, din fiecare punct al solului, profesorul lui de azi îi desprindea un secret viu. Tările necunoscute nu mai dădeau la iveală cifre moarte, ci cîmpuri adevărate cu flori – unde, tocmai, e bine să nu te încrezi în copacul asta – plaje adevărate cu nisip – unde, spre seară, trebuie să te ferești de pescari.

Deja știai, Jacques Bernis, că nu vom cunoaște niciodată Granada sau Almeria, nici Alhambra și nici moscheile, ci doar un pîrîu, un portocal, destăinuirile lor cele mai umile.

– Ascultă-mă, aşadar: dacă e frumos aici, o ţii drept înainte. Dar, dacă e vreme proastă, dacă zbori la mică înălțime, apești spre sîngă, o iei spre valea asta.

– O iau spre valea asta.

– Ajungi la mare, maiînziu, prin trecătoarea asta.

– Ajung la mare prin trecătoarea asta.

– Și ai grijă de motor: faleza e abruptă și sănătîni.

– Și dacă mă lasă baltă?

– Te descurci.

Iar Bernis zîmbea: piloții tineri au ceva romanesc. Trece o stîncă, precum o aruncătură de praștie, și-l doboară. Aleargă un copil, dar o mînă îl oprește punîndu-i-se pe frunte și-l răstoarnă...

– Ba nu, bâtrîne, ba nu! Ne descurcăm.

Iar Bernis era mîndru de lecția asta: copilăria sa nu reținuse din *Eneida* nici măcar un singur secret care să-l ferească de moarte. Degetul profesorului pe harta Spaniei nu era degetul unui descoperitor de izvoare și nu dădea la iveală nici comori, nici capcane, și nici n-o atingea pe păstorita aceea de pe pajîste.

Ce atmosferă blîndă răspîndeau azi lampa aceea din care curgea o lumină uleioasă. Firicelul de ulei care asigură calmul pe mare. Afără sufla vîntului. Camera era cu adevărat o insuliță în lume precum un han pentru marinari.

– Un păharel de Porto?

– Desigur...

Camera de pilot, han nesigur, adesea era nevoie să te reconstruim. Compania ne însțiința în ajun, seara: „Pilotul X e afectat în Senegal... în America...“ Trebuia atunci, chiar în cursul nopții, să-ți desfaci legăturile, să-ți bați în cuie capacele lázilor, să-ți dezgolești camera de tine însuți, de fotografii, de cărți și s-o lași în urmă, mai puțin marcată de prezența ta decât de aceea a unei fantome. Trebuia uneori, chiar în cursul nopții, să deznozi două brațe, să istovești puterile unei fetițe, nu s-o faci să asculte de rațiune, nu, doar toate se îndărâtnicesc, ci s-o ostenești, iar spre ora trei dimineața s-o așezi ușurel în somn, supusă, nu în fața plecării, ci în fața propriei dureri, și să-ți spui: iată-o că acceptă, plînge.

Oare ce-ai învățat mai tîrziu străbătînd lumea, Jacques Bernis? Să zbori? Înaintezi lent, scobindu-ți drumul printr-un cristal dur. Orașele își iau treptat locul unul altuia, e nevoie să aterizezi ca să prinzi acolo contur. Acum știi că aceste bogății sănătoase oferite, apoi sterse, spălate de ore ca de apa mării. Dar, la întoarcerea din

primele tale călătorii, ce fel de bărbat credeai că ai devenit și pentru ce dorință asta de a-l confrunta cu fantoma unui strengar afectuos? Încă de la prima ta permisie, m-ai tîrît la colegiu; din Sahara, Bernis, unde îți aştept trecerea, îmi amintesc cu melancolie de vizita aceea făcută copilăriei noastre.

O vilă albă între pini, o fereastră se lumina, apoi o alta. Îmi spuneai: „Iată odaia de studiu unde ne scriam cele dintîi poeme...“

Veneam de foarte departe. Mantalele noastre grele acopereau lumea, iar sufletele noastre de călători vegheau înălăuntrul nostru. Ajungeam în orașele necunoscute, cu fâlcile încleștate, cu mîinile vîrîte în mânuși, la adăpost. Multimile curgeau peste noi fără să ne atingă. Păstram, pentru orașele îmblînzite, pantalonul de flanelă albă și bluza de tenis. Pentru Casablanca, pentru Dakar. La Tanger mergeam cu capul descoperit; nu aveam nevoie de armură în orașelul acela adormit.

Ne întorceam zdraveni, sprijinindu-ne pe mușchi de bărbat. Luptaserăm, suferiserăm, străbătuserăm pămînturi nemărginite, iubiserăm cîteva femei, ne jucaserăm uneori cu moartea dînd cu banul, pur și simplu pentru a lepăda echipa aceea care ne dominase copilăria cu pedepse scrise și reținerea la școală, pentru a asista invulnerabili la citirea notelor sămbăta seara.

S-a auzit în vestibul un șușotit, au urmat niște chemări, apoi s-a produs zarva grăbită a unor bâtrîni. Veneau, înveșmîntați în lumina aurie a lámpilor, cu chipuri ca de pergament, dar cu ochi atîț de limpezi: veseli, fermecători. Și, dintr-o dată, am pricoput că ei știau deja că noi eram făcuți dintr-o altă materie: foștii elevi au obiceiul să vină înapoi călcînd cu pasul apăsat al celui care își ia revanșa.

Căci nu se mirau de strîngerea robustă a mîinii mele, nici de căutătura directă a lui Jacques Bernis, ne-au tratat fără tranziție, ca pe niște bărbăti, au dat fuga să aducă o sticlă de vin vechi de Samos de care nu ne pomeniseră niciodată nimic.

Ne-am instalat pentru masa de seară. Se strîngeau sub abajur precum țaranii în jurul focului, și am aflat că erau șubrezi.